

УДК 378. 046-021. 68 : 37. 012

Одайський С. І.,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Чернівецького вищого
професійного училища радіоелектроніки*

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ ПТНЗ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Обґрунтовується необхідність модернізації управління та змісту навчально-виробничого процесу ПТНЗ на засадах інноваційних технологій. Розкрито сутність освітніх, педагогічних та інноваційних технологій у навчально-виробничому процесі ПТНЗ, зміст структурних складових моделі інноваційної діяльності ПТНЗ.

Ключові слова: освітні технології, педагогічні технології, інноваційні технології в навчально-виробничому процесі ПТНЗ, модель інноваційної діяльності ПТНЗ.

Одайский С. И.

МОДЕРНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И СОДЕРЖАНИЯ УЧЕБНО-ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПРОЦЕССА ПТУЗ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. В статье обосновывается необходимость модернизации управления и содержания учебно-воспитательного процесса ПТУЗ на основе инновационных технологий. Раскрыта сущность образовательных, педагогических и инновационных технологий в учебно-производственном процессе ПТУЗ, содержание структурных составляющих модели инновационной деятельности ПТУЗ.

Ключевые слова: образовательные технологии, педагогические технологии, инновационные технологии в учебно-производственном процессе ПТУЗ, модель инновационной деятельности ПТУЗ.

Odayskiy S. I.

MODERNIZATION OF MANAGEMENT AND CONTENT OF EDUCATIONAL-PRODUCTION PROCESS VOCATIONAL SCHOOL ON THE BASIS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Annotation. In the article the modernization of management and content of educational-production process in vocational school based on innovative technologies are motivated. The essence of educational, pedagogical, innovative technologies in educational-production process in vocational school is revealed. Content of structural components model innovation of vocational schools, which focused on the widespread use in the educational-production process of innovative technologies is illuminated.

Keywords: educational technology, pedagogical technology, innovative technologies in educational-production process in vocational school, model of innovation activity of vocational school.

Постановка проблеми. Із кожним роком вітчизняна система професійно-технічної освіти потребує інтенсивного розвитку інформаційного освітнього середовища. Зміна економічних відносин, швидкий розвиток сучасного суспільства, високі вимоги до кваліфікованих робітників в умовах конкуренції на ринку праці потребують активного використання інформаційно-комунікаційних технологій, що сприятимуть досягненню якісно нового освітнього рівня, який стане запорукою успішної професійної реалізації випускників ПТНЗ у сучасному трудовому середовищі. За таких вимог професійно-технічна освіта повинна являти собою одну з найбільш інноваційних галузей, оскільки вона відповідає принципу сталого розвитку країни та бере активну участь у створенні інноваційного господарського клімату та конкурентоздатної економіки в цілому¹.

У цьому зв'язку в системі професійно-технічної освіти на сучасному етапі акцент роблять на управління цілісним навчально-виробничим процесом ПТНЗ, враховуючи концептуальні ідеї й загальну методологію управління, розуміння всієї його складності, знання механізмів і закономірностей педагогічної взаємодії, способів модернізації, які сприяють професійному становленню та особистісному розвитку майбутнього робітника, що є основним завданням професійно-технічної освіти². У свою чергу, діяльність кожного керівника, педагога, майстра супроводжують інноваційні процеси, які дають їм змогу вдосконалювати фахові якості та в повній мірі реалізовувати свій творчий потенціал³. Саме тому введення інноваційних технологій є основним елементом в системі модернізації управління та змісту навчально-виробничого процесу ПТНЗ і залишається актуальним питанням в розвитку

¹ Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : монографія / С. М. Ніколаєнко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 419 с.

² Олійник В. В. Деякі концептуальні ідеї методології управління освітою [Електронне фахове видання] / В. В. Олійник // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 4. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10jlimen.pdf>.

³ Василенко О. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / О. В. Василенко, В. Г. Шматько; за заг. ред. В. О. Василенко. – К. : ЦУК ; Фенікс, 2003. – 440 с.

професійно-технічної освіти та потребує подальшого дослідження й удосконалення⁴.

Водночас слід зазначити, що питання модернізації управління навчально-виробничим процесом ПТНЗ та необхідності оновлення його змісту в умовах реформування країни відображено в законодавчих та стратегічних державних документах, зокрема в Законах України «Про освіту»⁵, «Про професійно-технічну освіту»⁶, «Про інноваційну діяльність»⁷, Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2020 роки, Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти України, Державному стандарті професійно-технічної освіти, Державній цільовій програмі розвитку професійно-технічної освіти на 2011–2015 роки, а також президентській Стратегії – 2020, в якій із понад 60 запланованих реформ однією з пріоритетних визначено реформу освіти.

Аналіз останніх досліджень. Актуальність дослідження означеної проблеми підтверджують численні праці вітчизняних та зарубіжних учених. Зокрема, С. Батишев, Т. Десятов, Р. Гуревич, В. Кремень, В. Луговий, В. Мадзігон, М. Махмутов, А. Найт, Н. Ничкало, С. Ніколаєнко, В. Олійник розробляють концептуальні основи розвитку професійно-технічної освіти. Теоретичні та науково-практичні аспекти управління професійно-технічною освітою відображені в працях Р. Гуревича, В. Зайчука, М. Євтуха, Н. Ничкало, В. Паржницького, В. Олійника, В. Радкевич, Л. Сергєєвої, В. Томашенка, О. Щербак. Питанням організації навчально-виховного та навчально-виробничого процесів ПТНЗ присвячені праці С. Батишева, А. Бугерка, І. Васильєва, Ю. Грязнова, В. Жука, В. Ковальчука,

⁴ Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

⁵ Закон України «Про освіту» // Законодавчі акти з питань освіти / Верховна Рада України Комітет з питань науки і освіти. – К. : – 2004. – С. 78–105.

⁶ Закон України «Про професійно-технічну освіту» Законодавчі акти з питань освіти / Верховна Рада України Комітет з питань науки і освіти. – К. : – 2004. – С. 129–157.

⁷ Закон України «Про інноваційну діяльність» // Закони України : в 12 т. – К. : АТ «Книга». – 1996. – Т. 8. – С. 202–202.

В. Козловської, М. Макієнка, Н. Падун, О. Пашенко, В. Петровича, В. Сердюк.

Дослідження питань управління ПТНЗ здійснюють С. Артюх, С. Бутіщенко, О. Головінов, Л. Капченко, І. Лікарчук, В. Медведь, В. Мельниченко, В. Олійник, В. Полієва, В. Радкевич, О. Соколов, М. Сорока. Інноваційні засади управлінської діяльності навчального закладу, в тому числі ПТНЗ, розглядаються в працях І. Васильєва, Л. Ващенко, О. Гаркуші, Л. Даниленко, Г. Єльнікової, В. Монахова, С. Ніколаєнка, В. Паламарчук, Л. Петренко, Т. Рожнової, С. Сисоєвої, А. Степури, Н. Юсуфбекової.

Проте на сьогодні питання модернізації управління та змісту навчально-виробничого процесу ПТНЗ на засадах інноваційних технологій ще не розв'язано в теорії й управлінській практиці, тому потребує подальших досліджень та реалізації. Саме тому *метою статті* є наукове обґрунтування й практичне впровадження елементів модернізації управління та змісту навчально-виробничого процесу ПТНЗ на засадах інноваційних технологій на прикладі діяльності Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки.

Виклад основного матеріалу. На основі зазначеного вище перейдемо до розгляду даного напрямку дослідження. Здійснивши аналіз теоретичних джерел, відмітимо, що стосовно педагогічного процесу інновація (*innovation*) означає введення нового у зміст, форми і методи навчання та виховання; в організацію спільної діяльності педагога та учня⁸. Освітня інновація є складовою поняття «інновація», включає психолого-педагогічну, науково-виробничу та соціально-економічну складові. Коротко проаналізуємо їх зміст.

До соціально-економічної інновації в освіті віднесено сучасні технології розвитку особистості, нововведення у правове забезпечення системи освіти, нововведення в економіку освіти; до науково-виробничої – комп'ютеризацію і

⁸ Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.

телекомунікацію освітніх процесів, їх матеріально-технічне забезпечення; до психолого-педагогічної – нововведення у навчальному, виховному та управлінському процесах⁹.

На цій основі Л. Ващенко, Л. Даниленко, О. Савченко, В. Паламарчук, І. Єрмаков та інші вчені розглядають освітні інновації як актуальні, значущі й ефективні новоутворення в організації праці та управління, що виникають на основі ініціатив і нововведень в результаті творчого пошуку оригінальних, нестандартних розв'язань різноманітних педагогічних проблем¹⁰. За позицією вчених, освітні інновації характеризуються процесами створення, розповсюдження та використання нового засобу (нововведення) в галузі педагогіки та наукових досліджень¹¹. На думку інших авторів освітні інновації розподіляються як організація діяльності з чотирьох позицій: закладу в цілому (режим роботи, тип установи); праці педагогів (технології навчально-виховного процесу, навантаження, творча діяльність, підвищення кваліфікації); роботи учнів (рівень навчання, врахування індивідуальних особливостей учнів); управлінських структур¹².

Аналізуючи позиції вчених, Т. Рожнова трактує це поняття як процес, технологію, зміни, продукт, результат діяльності освітніх систем¹³. Узагальнюючи різні тлумачення, можна вважати, що *в системі професійно-технічної освіти освітні інновації характеризуються новизною діяльності ПТНЗ та здійснюють безпосередній вплив на результати навчально-виробничого й управлінського процесів, а саме: мету, зміст, структуру, форми, методи, функції, засоби, прийоми, продукт.*

Розглядаючи в контексті дослідження поняття «педагогічна інновація»,

⁹ Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті / Лідія Даниленко. – К. : Шк. світ, 2007. – 120 с. – С. 8–9.

¹⁰ Загвязинский В. И. Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука / В. И. Загвязинский. – Тюмень, 1990 г. – 98 с.

¹¹ Щербак Л. В. Якість професійно-технічної освіти в умовах її модернізації: методичні рекомендації / Людмила Щербак. – К. : Геопринт, 2009. – 57 с.

¹² Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

¹³ Рожнова Т. Є. Інноваційні підходи до управління ПТНЗ / Т. Є. Рожнова // Профтехосвіта 2009. – № 10. – С.11–14.

зазначимо, що це поняття характеризується вченими також по-різному, а саме: як процес освоєння нового засобу (М. Поташник); наявність цілісної системи дій (В. Беспалько); нова чи вдосконалена педагогічна система (Л. Ващенко); процес створення, поширення і використання нових засобів для розв'язання педагогічних проблем (О. Савченко); результат творчого пошуку нестандартних рішень різноманітних педагогічних ідей (В. Паламарчук); системне новоутворення (І. Єрмаков); новизна, новаторство (Ю. Гільбух).

За нашою позицією, у системі управління ПТНЗ педагогічна інновація визначається сукупністю інноваційних за формою та змістом засобів і прийомів управлінської діяльності, яка спрямована на вдосконалення змісту та досягнення запланованих результатів навчально-виробничої діяльності з урахуванням специфіки професій та об'єктивних можливостей і потреб учнів.

Надалі конкретизуємо поняття «інноваційні технології». Зокрема, у тлумачному словнику «технологія» (грец. – techne – мистецтво, майстерність, уміння; logos – наука) це: сукупність прийомів, застосованих у будь-якій справі, майстерності, мистецтві; у сучасному словнику української мови – сукупність знань, відомостей про послідовність окремих операцій у процесі виробництва чого-небудь. Л. Дідківська¹⁴, Н. Гордієнко, Г. Колесников¹⁵ розглядають технологію як спосіб перетворення вхідних елементів (матеріалів, сировини, інформації тощо) на вихідні (продукти, послуги); поєднання кваліфікованих навичок, устаткування, інфраструктури, технічних знань для здійснення перетворень у матеріалах, інструментах, людях.

За загальних підходів інноваційні технології в освіті характеризуються вченими як цілісна система інноваційної діяльності, яка здійснюється на основі відбору й оптимального застосування новітніх методів, засобів, форм та прийомів педагогічної діяльності і сприяє якісному розвитку навчального

¹⁴ Дідківська Л. Г. Історія вчень менеджменту : навч. посіб. / Л. Г. Дідківська, П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта, 2008. – 447 с. – С. 433.

¹⁵ Колесников Г. О. Менеджерський словник : навч.-довідкове вид. / уклад. Г. О. Колесніков. – К. : ВД «Персонал», 2007. – 288. – С. 115.

закладу(К. Ангеловські, О. Василенко, Л. Даниленко, А. Капто, І. Котлярова, Т. Новикова, Н. Погрібна, М. Поташник, О. Савченко, О. Сидоренко, В. Сластьонін, О. Хомерики).

Ураховуючи вищезазначене та практичний досвід управлінської діяльності, стає очевидним інноваційні технології в системі управління ПТНЗ розглядати як *сукупність технологічних, адміністративних, організаційних, економічних, соціальних, виховних, методичних, інструментальних, операційних та інших інноваційних засобів і прийомів, які значною мірою поліпшують умови, зміст та результати навчально-виробничої виховної діяльності ПТНЗ.*

Відтак, управління навчально-виробничим процесом ПТНЗ на засадах інноваційних технологій потребує від керівника створення необхідних умов, ресурсів, засобів і, як наслідок, – вмотивованості як окремих педагогів, так і всього педагогічного колективу щодо здійснення інноваційної діяльності, враховуючи завдання, складність, напрями й масштабність інновацій як основи оновлення та подальшого розвитку закладу освіти в нових соціально-економічних умовах¹⁶.

Оскільки інноваційний потенціал закладу освіти – здатність створювати, сприймати та реалізовувати нововведення¹⁷, то на цій основі є доцільним розкрити та показати на досвіді діяльності Чернівецького вищого професійно-технічного училища радіоелектроніки практичну доцільність упровадження інноваційних технологій, що здійснюється у кілька етапів.

Чернівецьке вище професійне училище радіоелектроніки (далі – ЧВПУР) є одним із провідних закладів професійно-технічної освіти за якістю надання освітніх послуг з одержання повної загальної середньої освіти й професійно-технічної освіти, швидкістю оновлення й модернізації навчально-виробничого процесу та сформованого впродовж декількох років банку

¹⁶ Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010–2020р.): проект. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/gr/obg/2009/proekt2010-2020.doc>.

¹⁷ Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія / Л. М. Ващенко. .К. : ВПЦ «Тираж», 2005. – 380 с.

інновацій (педагогічних та виробничих). Слід відмітити, що за роки входу України в ринкову економіку в ЧВПУР відбулися значні зміни.

Сьогодні училище має оновлену організаційну структуру, належну матеріально-технічну й технологічну базу, чіткий план роботи та окреслені завдання відносно переліку пропонованих професій, що користуються попитом на сучасному ринку праці. Основна мета навчального закладу – розвивати здібності, інтереси, професійну кваліфікацію, готувати конкурентоспроможних фахівців, здатних адаптуватися до швидких суспільних та економічних змін. Для організації навчально-виробничого процесу на засадах інноваційної діяльності в училищі створено 18 навчальних кабінетів, 3 лабораторії, 8 навчально-виробничих майстерень, 5 комп'ютерних класів.

На основі наукового обґрунтування й моделювання управлінських процесів розроблено та впроваджено модель системи управління навчально-виробничим процесом ПТНЗ при впровадженні державних стандартів підготовки робітників, експериментальна апробація якої відбулася на базі 20-ти ПТНЗ Чернівецької, Івано-Франківської, Тернопільської та Хмельницької областей. Нині в ЧВПУР розроблено та реалізовано інноваційну модель модернізації діяльності ПТНЗ. Підкреслимо, що кожна складова моделі є невід'ємною її частиною і характеризується сукупністю відповідних елементів, які розкривають зміст та особливості модернізації управління навчально-виробничим процесом ПТНЗ. Модель включає два напрями: модернізацію управління та модернізацію навчально-виробничого процесу ПТНЗ (рис. 1).

*Рис. 1. Інноваційна модель модернізації діяльності ПТНЗ
(на базі Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки)*

При розробленні моделі використано низку наукових підходів, таких як: системний, інформаційно-діяльнісний, технологічний, інноваційний, особистісно-зорієнтований, результативний. На цій основі сформовано банк інновацій (проекти, діючі моделі, методичні розробки тощо), який надає можливість оперативно оновлювати й забезпечувати новий зміст навчально-виробничого процесу ПТНЗ.

Зокрема, для здійснення ефективного управління навчально-виробничими процесом в училищі було розроблено та реалізовано інноваційний проект «Монтаж, обслуговування та ремонт електронних системи безпеки», який охопив як теоретичну й практичну, так і професійну підготовку учнів.

Складовими проекту є:

- ✓ діюча система охоронної пожежної сигналізації;
- ✓ діюча модель-тренажер «Охоронно-пожежна сигналізація»;
- ✓ діюча система відео спостереження;
- ✓ діюча модель-тренажер «Система відео спостереження»;
- ✓ система озвучування та голосового сповіщення.

Охоронна пожежна сигналізація та відеоспостереження є невід'ємними елементами будь-якої сучасної системи безпеки, яка є, свого роду, програмно-апаратним комплексом. Основою даних систем є сучасне високотехнологічне обладнання та комп'ютерна техніка, монтажна наладка яких дозволяє набувати знання і навички, які можна застосувати в різних сферах і галузях господарства та промисловості. Монтаж та обслуговування системи безпеки за принципами та методикою є подібним до монтажу інших телекомунікаційних систем та мереж, які набувають стрімкого розвитку в наш час.

У процесі навчання учні здобувають теоретичні та практичні знання з питань: можливостей систем безпеки; принципів планування виконання робіт з елементами проектування даного виду системи, технічних характеристик та правил підбору обладнання, що входить до складу систем безпеки; критеріїв вибору кабелів, матеріалів та елементів мережі; методики виконання монтажних та налагоджувальних робіт; правилами обслуговування та ремонту систем безпеки; охорони праці при виконанні даного виду робіт.

Діючі моделі-тренажери «Охоронно-пожежна сигналізація» та «Система відеоспостереження» на уроках спеціальних дисциплін дозволяють одержати майбутнім спеціалістам необхідні теоретичні знання з обслуговування та наладки систем безпеки. При виконанні замовлень від інших навчальних закладів, установ чи організацій учні училища мають змогу на практиці, в реальних умовах, здобувати необхідні практичні навички, а для навчального закладу це є можливістю зміцнити власну матеріальну базу.

Систему відеоспостереження ЧВПУР можна віднести до систем відеоспостереження для муніципальних установ, основним призначенням яких є підвищення рівня громадської безпеки і правопорядку, протидії терористичним погрозам, підвищення оперативності і ефективності роботи правоохоронних органів за рахунок своєчасного отримання інформації.

Дана система змонтована за спрощеною схемою, що дозволило зменшити витрати на установку, але це аж ніяк не вплинуло на основні показники надійності та ефективності системи відеоспостереження, основними

функціями якої є: відеоспостереження в реальному часі; запис та збереження інформації; відтворення інформації (моніторинг); звукове оповіщення та відтворення звукових фонограм.

Система звукового оповіщення ЧВПУР призначена для: озвучування оголошень та різного роду корисної (необхідної) інформації; екстреного виклику співробітників чи учнів; підготовки й використання фонової музики під час урочистих подій чи свят.

Однак основне призначення систем озвучування і оповіщення – це забезпечення безпеки, своєчасної передачі інформації та попередження про виникнення пожежі або іншу надзвичайну (аварійну) ситуацію, керування евакуацією людей з небезпечної території. Наразі, в квітні 2013 року на базі ЧВПУР відбувся показовий обласний семінар «День цивільного захисту та об'єктового тренування», під час якого на практиці було продемонстровано роботу системи звукового оповіщення із застосуванням інноваційних засобів передачі й розповсюдження інформації.

Працівники та учні училища в практичній частині семінару відтворили дії учасників навчально-виробничого процесу у разі загрози виникнення вибуху або внаслідок можливої терористичної діяльності. Відповідно до плану прозвучав сигнал оповіщення про умовну надзвичайну подію і викладачі провели організовану евакуацію учнів з приміщення училища. Оперативно спрацював штаб цивільної оборони, ланка зв'язку й оповіщення вчасно оповістила відповідні служби міста про загрозу, а ланка охорони громадського порядку не допустила паніки та скупчення учнів на сходових маршах й на виході із кабінетів. За легендою тренувань, в училищі виявили вибухонебезпечний предмет. Кінологи із своїми підопічними, спеціально тренуваними собаками, обстежили територію закладу і знайшли умовну «вибухівку». В свою чергу фахівці групи піротехнічних робіт аварійно-рятувального загону спеціального призначення вивезли небезпечний предмет для подальшого його знищення.

У ході проведення показового Дня цивільного захисту учні училища представили гостям свої напрацювання щодо проведення виховних занять з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, продемонстрували сценарії різноманітних конкурсів, вікторин та виставку стіннівок.

Як свідчить досвід ЧВПУР, запропонований проект дає можливість ефективно поєднувати управлінські аспекти діяльності училища та навчально-виробничі процеси. Їх основою є кваліфікована підготовка майбутніх робітників, яка здійснюється на засадах новітніх технологій і засобів їх реалізації, що відповідає потребам сучасного ринку праці. Водночас практика показує, що джерела саморозвитку навчального закладу знаходяться у творчості педагогів, їхній професійній майстерності, усвідомленні ними тих завдань, які стоять сьогодні перед професійно-технічною освітою.

В умовах практичної реалізації завдань інноваційного оновлення змісту навчально-виробничого процесу ПТНЗ важливого значення набуває організація системної роботи з підвищення професійної кваліфікації й професійного самовдосконалення педагогічних працівників. Одним із найважливіших чинників, який стимулює зростання професійної майстерності педагогів, допомагає народженню власного педагогічного почерку, розвитку творчості в педагогічному колективі, прискорює формування передового досвіду в необхідному для навчального закладу напрямі, є цілеспрямована робота над єдиною науково-методичною проблемою¹⁸.

Так, проблемою, яка координує всю методичну роботу ЧВПУР, забезпечує єдність її цілей, завдань і напрямків, створює систему методичної допомоги, є *«Підвищення якості інтелектуально-пізнавальних та творчих здібностей учнів шляхом впровадження ІКТ навчання»*.

Проблема надзвичайно актуальна та перспективна, адже людство постійно перебуває в стані змін. При цьому нами враховано, що інформаційний простір, технічне й технологічне забезпечення якого постійно

¹⁸ Ничкало Н. Г. Науково-методичне забезпечення – ключова умова розвитку системи / Неля Ничкало // Професійно-технічна освіта. – 2006. – № 6. – С. 12–13.

модернізується, набуває все більше можливостей у створенні нових, сучасних технологій та методик навчання. Здатність сприймати зміни і творити їх – це найважливіша характеристика способу життя людини в ХХІ столітті, яка знаходить своє безпосереднє втілення в системі освіти України, мета якої – забезпечення можливостей самовдосконалення особистості, формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації, розвиток творчих здібностей дитини¹⁹. Це ставить принципово нові вимоги як до педагогів, так і до керівників, оскільки тільки їх творчі особистості здатні до оновлення сучасної професійно-технічної освіти на засадах інноваційних технологій.

Виходячи з цього, вагому роль у вирішенні єдиної методичної проблеми ЧВПУР відіграють сучасні ІКТ навчання.

Основними завданнями, які постали в процесі вирішення методичної проблеми обраними засобами, є: формування та підвищення якості інтелектуально-пізнавальних здібностей учнів; розвиток творчої активності учнів на уроках теоретичного та виробничого навчання; забезпечення й стимулювання саморозвитку та самореалізації особистості; підвищення рівня навчальних досягнень; системне впровадження в педагогічну практику засобів ІКТ, які забезпечують особистісно-зорієнтований підхід до учнів; впровадження технологій інтерактивного навчання; впровадження технології проектів, технології критичного мислення, технології креативного навчання; широке застосування в навчально-виробничому процесі інформаційних технологій; створення сучасного електронного навчально-методичного комплексу (ЕНМК) тощо.

Слід додати, що розроблений в училищі ЕНМК дозволяє: використовувати учням матеріали комплексу для самопідготовки до лабораторно-практичних робіт; швидше ознайомлюватися з навчальним матеріалом більшу спільним учням і навпаки; мати вільний доступ до

¹⁹ Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 [Електронний ресурс] // Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/go/806-93-%DO%BF>.

навчального матеріалу в будь-який час та у будь-якому місці; розташувати у ЕНМК творчі проекти учнів; використовувати у якості наочності фото і відеоматеріали.

Важливим є те, що робота над науково-методичною проблемою не обмежується одним роком. Педагогічний колектив працює над даною методичною проблемою вже три роки, де кожен рік – це певний етап творчої роботи колективу (рис. 2).

Відомо, що комп'ютерні технології сприяють активізації навчальної діяльності учнів²⁰. Саме завдяки мультимедійним технологіям відкриваються нові можливості для творчості та розвитку не тільки учнів, але й усіх учасників навчально-виробничого процесу. Комп'ютери дозволяють індивідуалізувати навчання не тільки за темпом вивчення матеріалу, але й за логікою та типом його сприйняття. Вони багатократно підвищують швидкість та точність збору й обробки інформації, дозволяють вести корекцію, є потужним інструментом в оволодінні новими знаннями й навичками, універсальним засобом залучення учасників навчально-виробничого процесу до обміну інформацією на науковому рівні. Адже, як свідчить практика, за комп'ютером – майбутнє в пошуку необхідної інформації.

²⁰ Бученко І. В. Комп'ютеризація навчання – свідчення професійної майстерності педагога [Електронний ресурс] / Бученко І. В. –Режим доступу: <http://ippraorg.ua>.

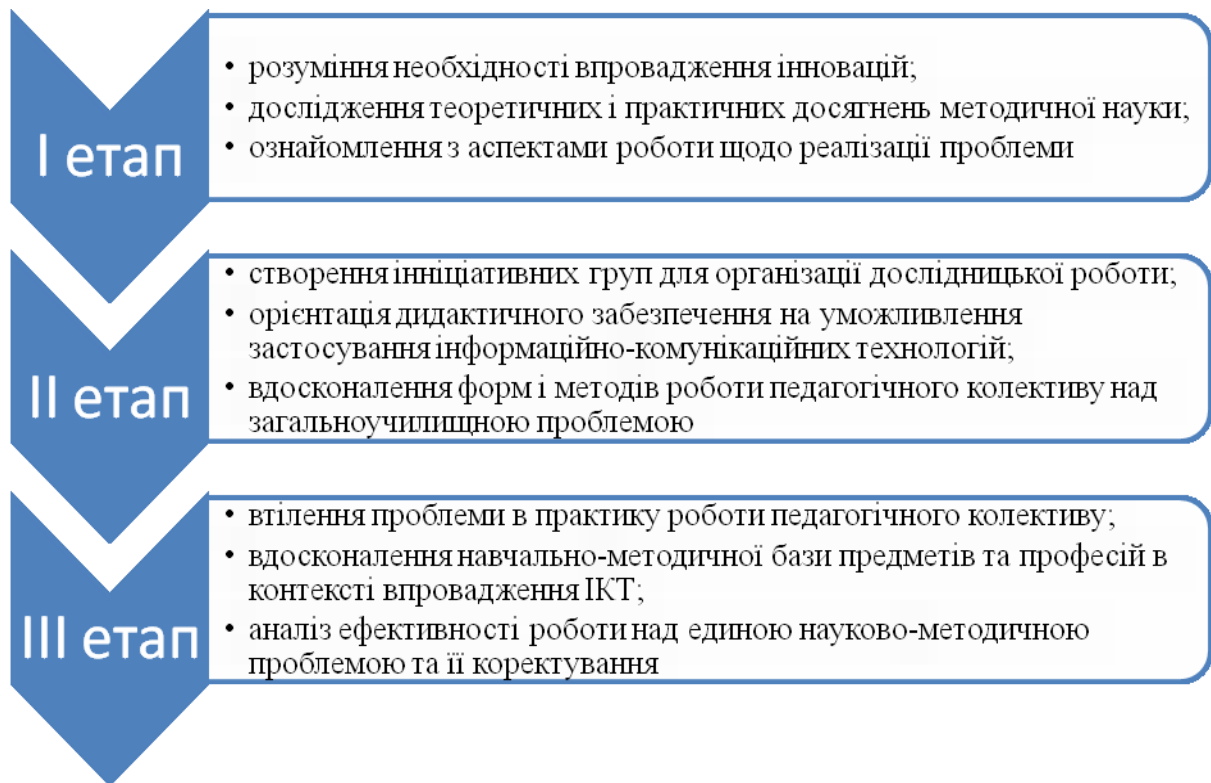

Рис. 2. Етапи вирішення єдиної методичної проблеми ПТНЗ

Прикладом успішної реалізації ІКТ стала поява Інтернету – глобальної комп’ютерної мережі з її практично необмеженими можливостями збирання та збереження інформації, передавання її індивідуально кожному користувачеві.

Враховуючи це, в процесі роботи над проблемою кожен педагогічний працівник мав можливість підвищити фаховий рівень, збагатити свої знання, вміння та навички роботи на ПК, вивчити й використовувати Інтернет-ресурс, на практиці апробувати нові педагогічні технології, доповнити їх власними педагогічними знахідками, що забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості й інноваційності

Протягом трьох років роботи над проблемою педагогічні працівники училища: освоїли роботу на ПК (100%); оволоділи навичками роботи в Інтернеті з метою пошуку та відбору інформації, фотографій, ілюстрацій, відео роликів, фільмів для уроків та позаурочних заходів; набули навичок сканування через програму Fine Reader, скачування фільмів та відеороликів за допомогою Mozilla Firefox, створення презентацій, слайд-шоу за допомогою програми Microsoft Office Power Point; навчилися користуватися електронною

поштою; залучили учнів до поповнення КМЗ предметів, професій електронними презентаціями; підвищили успішність у середньому на 1,5–2 бали; отримали призові місця на олімпіадах, конкурсах, Учні: оволоділи навичками роботи на електронних тренажерах; покращили здібності та вміння користуватися комп'ютерною технікою, Інтернет-сайтами для вдосконалення знань з предметів та професій; підвищили пізнавальний інтерес до навчання, до професій; покращили рівень уваги на уроках; навчилися самостійно створювали тематичні презентації.

Висновки. Розроблено та практично реалізовано модель інноваційної діяльності ПТНЗ, яка забезпечила нові умови функціонування й розвитку ЧВПУР з позиції використання наукових підходів, теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення її складових із застосуванням сучасних інноваційних технологій. Висвітлено сутність і поглиблено поняття «освітні технології», «педагогічні технології», «інноваційні технології» в навчально-виробничому процесі ПТНЗ. Розкрито сутність структурних складових моделі та розглянуто засоби, які забезпечують управління навчально-виробничим процесом ПТНЗ на основі запропонованих та реалізованих інноваційних технологій. Важливим у контексті означеної проблеми є висвітлення досвіду діяльності Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки, використання якого дає змогу в конкретних умовах оцінити потенційні можливості й специфіку діяльності будь-якого ПТНЗ у процесі впровадження інноваційних технологій.

Перспективним напрямом подальших досліджень нами вбачається вирішення проблеми управління інноваційною діяльністю ПТНЗ на засадах інформаційно-комунікаційних технологій та аналіз ефективності їх використання в умовах реформаційних процесів в освітній галузі, включаючи систему професійно-технічної освіти.